

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

T: 01 434 57 00
F: 0143457 17
E: irsko.mkgp@gov.si
www.mko.gov.si

MKGP

Številka: 023-122/2019-3

Datum: 08.07.2019

Zadeva: Poročilo o nadzoru prodaje sadja in zelenjave v obdobju 2017-2019

Inšpektorji IRSKGLR imamo pristojnost ukrepanja pri ugotovljenih kršitvah glede prodaje sadja in zelenjave samo na tistih prodajnih mestih, kjer sta sadje in zelenjava pridelana na kmetiji. V obstoječem ZKme-1 prvi odstavek 61. a člena določa, da lahko kmetijske pridelke, pridelane na kmetiji, neposredno prodajajo končnemu potrošniku nosilec, člani kmetije in zaposleni na kmetiji, ki so vpisani v RKG in druge osebe, ki opravljajo delo na kmetiji na način in pod pogoji, določenimi v predpisih, ki urejajo delovno pravo in pogodbeno razmerja.

Obstoječi zakon pa kmetijskemu inšpektorju ne daje jasnih pooblastil za nadzor ali se prodajajo kmetijski pridelki, ki so res pridelani samo na kmetiji. S predlagano spremembo zakona bo lahko kmetijski inšpektor na tržnicah in drugih prodajnih mestih nadziral prodajo pridelkov in hkrati izrekal ukrepe, s katerimi bi prepovedal prodajo pridelkov, ki niso pridelani zgoj na kmetijskem gospodarstvu.

1. OPIS POTEKA NADZORA

Inšpektor IRSKGLR preveri:

1. ali prodajalec sme vršiti prodajo (nosilec, člani kmetije in zaposleni na kmetiji, ki so vpisani v RKG in druge osebe, ki opravljajo delo na kmetiji na način in pod pogoji, določenimi v predpisih, ki urejajo delovno pravo in pogodbeno razmerja),
2. na podlagi izpisa iz evidence RKG preveri sledljivosti prodajanih pridelkov (primerja velikost pridelovalnih površin in vrsto rabe kmetijskih zemljišč, vpisanih v RKG, s prodajnimi pridelki). če prodajalec izpisa nima pri sebi, inšpektor te podatke naknadno preveri v pisarni,
3. če kmet prodaja z računom, preveri še status dopolnilne dejavnosti prodaje iz sosednjih kmetij in sledljivost prodaje pridelkov teh sosednjih kmetij po enakem postopku kot v 2. točki.

1.1. Nadzor na prodajnem mestu

Inšpektorji na znanih prodajnih mestih zapisniško ugotovijo ime kmetije, z zapisom osebe, ki prodajo vrši. Če obstaja dokumentacija (izpis iz RKG ali ostala dokazila) se na kraju samem preveri, ali prodajalec sme vršiti prodajo. Za zaposlene se zahteva predložitev naslednje dokumentacije:

1. Po zakonu o delovnih razmerjih morajo imeti prodajalci civilne pogodbe pri sebi na prodajnem mestu in jih ne smejo predložiti naknadno. Sicer so v prekršku in zadevo odstopite FURS z zapisom, da je niso imeli pri sebi na prodajnem mestu. Te civilne pogodbe so naslednje:
 - podjemna pogodba,
 - pogodba o začasnem in občasnem delu upokojenecv
2. Naslednje pogodbe lahko prodajalci predložijo tudi naknadno (če jih nimajo, se odstopi FURS):
 - pogodba o zaposlitvi,
 - študentska napotnica.

Nadalje se ugotovi, kateri pridelki/izdelki so v prometu na stojnici, z navedbo ocenjene količine posameznega pridelka/izdelka. V primeru prodaje izdelka, se zahteva predložitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pri ugotavljanju sledljivosti pridelka se uporabi podatke uradne evidence RKG, če je izpis priložen pri pregledu. Če izpisa ni, se podatek preveri pri dežurnem inšpektorju.

Prodajalca se pozove k izjavi, od kod izvira pridelek.

Če se vrši prodaja izdelkov, je treba preveriti izdajanje računov. Če se računi izdajajo iz vezane knjige računov, mora biti ta registrirana pri FURS. Kmetijski inšpektor naknadno preveri na FURS-u ali je vezana knjiga računov registrirana. V primeru, da ugotovi neskladje oziroma nepravilnosti pri izdaji računov, zadevo odstopi na FURS.

12. Administrativni nadzor

V zvezi s pridobljenimi podatki pri nadzoru na prodajnem mestu kmetije, se preveritev ugotovljenega (ali je oseba, ki je vršila prodajo, članica kmetije oz. tam zaposlena, obstoj dovoljenja za opravljanje DOK, pogodba o zaposlitvi prodajalca) opravi z vpogledom v uradne evidence RKG. Glede obstoja/veljavnosti pogodbe o zaposlitvi se pri FURS preveri, ali so pogodbe o zaposlitvi pravilno prijavljene (npr. podjemna pogodba pri ZZS, ki jo je potrebno obvezno zahtevati).

Administrativno se tudi preveri, ali za isto dejavnost na kmetiji obstaja registracija istovrstne dejavnosti (pravna oseba, DOK).

2 UKREPI

2.1. Izrečeni takoj ob ugotovitvi nepravilnosti

V primeru ugotovljenih nepravilnosti inšpektor z ustno odločbo na zapisnik v skladu s 175. členom ZKmet:

- začasno prepove dajanje na trg sadja in zelenjave, če prodajo vrši oseba, ki za to ne izpolnjuje pogojev,
- prepove prodajo sadja in zelenjave iz drugih kmetij, če prodajalec nima dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji prodaje iz sosednjih kmetij.

2.2. Odstop zadeve v pristojno reševanje drugemu organu

Zadeva se v pristojno reševanje odstopi drugemu organu v naslednjih primerih:

- če pridelovalec poda izjavo, da pridelek ne izvira iz druge kmetije ali izjave o izvoru pridelka ne želi podati, se zadevo odstopi FURS zaradi opravljanja neregistrirane dejavnosti,
- če pridelovalec poda izjavo, da pridelek izvira iz druge kmetije, se poleg prepovedi prodaje sadja in zelenjave iz drugih kmetij, v primeru, da prodajalec nima dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji prodaje iz sosednjih kmetij, zadevo odstopi še URSVHWR zaradi nepravilnega označevanja in ker ni zagotovljena sledljivost živila v prodaji za končnega potrošnika,
- ne izdajanje računov v primeru opravljanja dopolnilne dejavnosti na kmetiji - odstop zadeve na FURS,
- ni pogodbe o zaposlitvi - odstop zadeve na FURS,
- prodajni prostor ni označen, cene pridelkov niso označene odstop zadeve TIRS.

3. POROČILO O NADZORU ZA OBDOBJE 2017- 2019

IRSKGLR vrši nadzor tržnic čez celo leto, zato se v poročilu nahajajo podatki o nadzoru, opravljenem v letu 2019 in v času trajanja skupnega nadzora IRSKGLR in URSVHVVR v obdobju 24.04. do 08.07.2019 ločeno.

Po vsebini nadzora je bilo v obdobju 2017-2019 opravljenih skupno naslednje **število pregledov**:

- Leta 2017 - 414 pregledov in ugotovljenih 24 nepravilnosti
- Leta 2018 - 600 pregledov in ugotovljenih 30 nepravilnosti
- Leta 2019 - 567 pregledov in ugotovljenih 32 nepravilnosti
- **Akcija 24.04.- 08.07.2019** - 338 pregledov in ugotovljenih 28 nepravilnosti

V obdobju 2017-2019 je bilo skupno izrečenih naslednje **število ukrepov**:

- Leta 2017 - 24 ugotovljenih nepravilnosti in izrečenih ukrepov, od tega je bilo v upravnem postopku izdanih 21 odločb in izrečena 2 opozorila po ZIN, v prekrškovnem postopku je bilo izdanih 6 plačilnih nalogov,
- Leta 2018 - 30 ugotovljenih nepravilnosti in izrečenih ukrepov, od tega je bilo v upravnem postopku izdanih 18 odločb in izrečenih 12 opozoril po ZIN, v prekrškovnem postopku so bili izdani 3 plačilni nalogi in 4 opomini,
- Leta 2019 - 32 ugotovljenih nepravilnosti in izrečenih ukrepov, od tega je bilo v upravnem postopku izdanih 30 odločb in izrečena 2 opozorila po ZIN, v prekrškovnem postopku je bilo izdanih 5 plačilnih nalogov in 1 opomin,
- **Akcija 24.04.- 08.07.2019** - 28 ugotovljenih nepravilnosti in izrečenih ukrepov, od tega je bilo v upravnem postopku izdanih 26 odločb in izrečeno 1 opozorilo po ZIN, v prekrškovnem postopku so bili izdani 3 plačilni nalogi in 1 opomin,

Največ nepravilnosti se nanaša na prodajo sadja in zelenjave iz drugih kmetij brez ustrezne registracije dopolnilne dejavnosti. Naslednja najpogostejša kršitev pa je prodaja sadja in zelenjave dokupljena v prometu in prodajana kot lasten pridelek.

Število ugotovljenih nepravilnosti je najmanjše na območju Primorske, saj ima skoraj vsaka hiša svoj sadovnjak in sama pridelava sadje za lastne potrebe. Drug razlog za malo število kršitev na tem območju je ta, da se ljudje poznajo med seboj in v primeru prodaje sadja, ki ga ne pridelajo sami, zelo hitro pride do prijave konkurence. Ta podatek še posebej za letošnjo sezono, ko so drevesa marelic v Brdih in na Vipavskem obilno obrodila, ponudba je ogromna in obstaja zelo malo možnosti, da bi se na Goriškem in Vipavskem prodajalo sadje iz drugih trgov.

Bistveno večji pa je problem prodaje sadja, bolj češenj kot marelic, na drugih lokacijah po RS pod različnimi imeni, ki napeljujejo, da gre za »domače« sadje iz Goriških brd oziroma iz Vipavske, pa temu pogosto nitako.

Pripravila
Mag. Andreja But
Direktor kmetijske inšpekcije

mag. Saša Dragar Milanovič
glavna inšpektorica

